

Mottagningskriterier för avfall till deponi för parametrar som saknar lakkriterier

I denna vägledning reder vi ut hur man ska hantera jordmassor som är förorenade med organiska föroreningar som inte har lakkriterier i föreskrifterna om deponering och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall.

Bakgrund

Förorenade jordar från en sanering innehåller så höga halter av PAH att de klassificeras som farligt avfall. Laktester genomförs och det konstateras att jordarna klarar lakkriterierna enligt 30 § NFS 2004:10. Dessa lakkriterier omfattar inte PAH. Avfallsproducenten karakteriserar avfallet som stabilt, icke-reaktivt farligt avfall som kan deponeras på en deponicell för icke-farligt avfall. Enligt 28 § NFS 2004:10 anges att stabilt, icke-reaktivt avfall får deponeras på en deponi för icke-farligt avfall om kriterierna som anges i 29-30 §§ är uppfyllda. Tillsynsmyndigheten har blivit kontaktad av deponiägare som ställer sig frågande till denna karakterisering.

Tillsynsmyndigheten anser att med denna tolkning kan det få orimliga konsekvenser, och innebära att jordar klassificerade som farligt avfall till följd av höga halter av dioxin, PFOS eller TBT eller andra organiska miljögifter skulle kunna deponeras på icke-farligt avfall deponier om de klarar lakkriterierna, avseende helt andra parametrar, enligt 30 §.

Branschgruppen Avfall Västra Götalands län vände sig till Naturvårdsverket för vägledning hur man ska tolka deponeringsföreskrifterna med avseende

parametrar där det saknas lakkriterier. Naturvårdsverket har valt att publicera vägledningen på vår webb för att underlätta för andra tillsyns- och prövningsmyndigheter, och verksamhetsutövare, med likande frågor gällande mottagning av jordmassor med föroreningar som saknar lakkriterier i NFS 2004:10 till deponier.

Stabilt icke-reaktivt avfall

Stabilt icke-reaktivt avfall definieras i 3 § NFS 2004:10 som avfall vars utlakningsegenskaper inte kommer att försämrats på lång sikt under normala deponiförhållanden eller i samband med förutsägbara olyckor:

- i själva avfallet (exempelvis genom biologisk nedbrytning),
- under inflytande av långsiktiga omgivningsförhållanden (exempelvis vatten, luft, temperatur, mekanisk påverkan),
- genom inverkan från annat avfall (inbegripet avfallsprodukter som lakvatten och gas)

Naturvårdsverkets handbok 2007:1, allmänna om mottagningskriterier för avfall till deponi, ger exempel på stabilt icke-reaktivt avfall som asbetsavfall, cementstabiliserad flygaska och kulfångsand. Vilket farligt avfall som uppfyller kriterierna behöver göras i varje enskilt fall. Det anges bl.a. att:

- gränsvärdena för stabilt, icke-reaktivt farligt avfall som anges i 29-30 §§ är anpassade så att olägenheter av betydelse för människors hälsa eller miljön inte ska uppkomma.
- de mottagningskriterier som anges i 30 § tillämpas på både det icke-reaktiva farliga avfallet och det icke-farliga avfallet. Detta innebär även att icke-farligt avfall som annars är undantaget från provning enligt 27 § i föreskriften behöver provas om det samdeponeras med stabilt icke-reaktivt farligt avfall.

TOC och långlivade organiska föreningar

Gränsvärdet för TOC är satt för att begränsa biologisk nedbrytning och utveckling av deponigas. Hälsa- och miljöfarliga organiska föreningar ska bedömas oberoende av TOC då de ofta är stabila och i en del fall bioackumulerande. Att föreningarna är stabila innebär att de är svårnedbrytbara och att de kan spridas långt i miljön innan nedbrytning sker. Andra bryts inte ner alls i miljön vare sig på kemisk eller biologisk väg

Vissa organiska ämnen, POPs (långlivade organiska föroreningar), omfattas av bestämmelser om avfallshantering i artikel 7 förordning (EG) nr 850/2004. Syftet med förordningen är att skydda människors hälsa och miljön mot långlivade organiska föroreningar. PAH:er omfattas inte av bestämmelserna i POPs-förordningen, som t.ex. dioxiner och PFOS.

POPs-förordningen innehåller bestämmelser för avfallshantering med koncentrationsgränser för olika föreningar som inte får överskridas för att skydda människors hälsa och miljön. Det saknas dock liknande bestämmelser för andra hälso- och miljöfarliga organiska föreningar som inte omfattas av POPs-förordningen, som t.ex. PAH:er. Med stöd av försiktighetsprincipen bedömer vi att mottagningskriterierna inte kan tolkas uttömmande. Det kan begäras att även laktester av PAH:er, eller andra organiska miljögifter, ska genomföras för att visa att avfallet är stabilt och icke-reaktivt.

Laktester

Vid framtagande av NFS 2004:10 fanns inga standarder för laktestning av t.ex. PAH. Det finns behov att ta fram standarder för andra organiska föreningar så som PFAS.

Angående föreskrifter och vägledning för stabilt och icke-reaktivt avfall

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om genomförande av mätningar och provtagningar i vissa verksamheter (NFS 2000:15) ska verksamhetsutövare utföra mätningar och provtagningar i den utsträckning det behövs i syfte att skaffa kunskaper om hur verksamheten påverkar miljön i andra avseenden än vad som framgår av villkor eller föreskrifter. Avfall som deponeras ska vara känt i fråga om sammansättning, lakbarhet, egenskaper på lång sikt och allmänna egenskaper i sådan utsträckning att styrning till rätt deponiklass med tillräckligt miljöskydd kan ske. Deponering ska övervakas och hanteras på ett lämpligt sätt så att potentiellt skadliga effekter på miljön och risker för människors hälsa förebyggs eller minskas. Vilket farligt avfall som uppfyller kriterierna för att vara stabilt och icke-reaktivt behöver avgöras i varje enskilt fall. Avgörande för bedömningen om avfallet är stabilt och icke-reaktivt är tolkningen av dessa begrepp. Naturvårdsverkets föreskrifter är utformade och ska stämma överens med Deponidirektivet¹ och Rådets beslut². Direktivet är ett minimidirektiv och Naturvårdsverkets bedömning är att de föreskrifter som tagits fram med uppställda gränsvärden inte är uttömmande. I de fall det saknas kunskap om hur utlakningen av hälso- och miljöfarliga organiska föreningar påverkar människors hälsa och miljön kan, mot bakgrund av försiktighetsprincipen, avfallet inte betraktas som stabilt och icke-reaktivt, oaktat om det gäller komponenter som saknar uppställda gränsvärden enligt föreskrifterna. Så länge avfallsproducenten inte kan visa att avfallet är stabilt och icke-reaktivt bör det ställas krav på att laktester på farliga ämnen som inte är upptagna på listan ska genomföras.

¹ Rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall

² Rådets beslut av den 19 december 2002 om förfaranden för mottagning av avfall vid avfallsdeponier i enlighet med artikel 16 i, och bilaga II till, direktiv 1999/31/EG

Vid en bedömning i det enskilda fallet är det inte säkert att avfallet skulle klassas som stabilt icke-reaktivt även om gränsvärdena i Naturvårdsverkets föreskrifter inte har överskridits. Detta eftersom lakegenskaperna är okänd för avfallens olika farliga ämnen.